

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/144/2023
Identifikačné číslo spisu:	2115226622
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2115226622.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudkyň JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Nory Halmovej v spore žalobcov 1/ Y. Š., narodeného XX. B. XXXX, X. XX, 2/ T. U., narodenej XX. K. XXXX, zomrelej XX. B. XXXX, naposledy bytom I., 3/ T. R., narodenej XX. K. XXXX, V., Z. XXXX/XXA, žalobcovia 1/ a 3/ zastúpení advokátskou kanceláriou BANÍK & Partners s. r. o., Bratislava, Mlynské Nivy 4948/53, IČO: 51 329 972, proti žalovaným 1/ I. T., narodenej XX. T. XXXX, T., Y. W. XXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Trnava, Hlavná 11, IČO: 47 254 581, 2/ obchodnej spoločnosti KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Baltázom Mucskom, Bratislava, Vajnorská 55, 3/ obchodnej spoločnosti DIPLOMAT DENTAL s. r. o., Piešťany, Vrbovská cesta 17, IČO: 36 222 089, zastúpenej advokátom JUDr. Matejom Csenkym, Piešťany, Moyzesova 8, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 8C/495/2015, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. októbra 2022 sp. zn. 10Co/77/2021, takto

rozhodol:

Dovolenie zamietla.

Žalobcom 1/ a 3/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej 1/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 18. decembra 2020 č. k. 8C/495/2015-302 I. konanie o nároku žalobkyne 2/ na zaplatenie sumy 10 000 eur zastavil; II. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 8 000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého; III. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 3/ sumu 8 000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého; IV. žalobu v časti o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 2 000 eur zamietol; V. žalobu v časti o povinnosti žalovanej 3/ zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 10 000 eur zamietol; VI. nárok na náhradu trov konania z titulu nároku žalobkyne 2/ žiadnemu z účastníkov nepriznal; VII. žalobcom 1/

a 3/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania v rozsahu 60 % s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich; VIII. žalovanej 3/ priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 3/ v rozsahu 100 % s tým, že plnením jedného zo žalobcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich; IX. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 532,50 eur na účet Okresného súdu Trnava do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich.

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil, že 29. októbra 2012 okolo 6:17 v V. v križovatke ulíc V., O. a K. viedla žalovaná 1/ vozidlo Dacia Logan s evidenčným číslom L. smerom na železničnú stanicu a plne sa nevenovala riadeniu, pričom pre čiastočne neočistené čelné sklo mala zhoršený rozhľad, čo viedlo k zrážke s chodkyňou, matkou žalobcov, ktorá prechádzala mimo vyznačený priechod zľava doprava a 31. októbra 2012 následkom zranení zomrela. Súd poukázal na právoplatné trestné rozhodnutia a na znalecký posudok, z ktorých vyplynulo, že rýchlosť 40 až 45 km/h nebola sama osebe nadmerná, rozhodujúce však bolo, že vodička na chodkyňu nereagovala včas, hoci ju pri danej viditeľnosti mohla spozorovať už vo vzdialenosti približne 42,6 až 60,2 metra a kolízii zabrániť bezpečným brzdením, prípadne ešte asi 26 metrov pred miestom stretu havarijným brzdením, pričom reagovala až po náraze. Zároveň konštatoval, že poškodená prechádzala križovatkou deväť až jedenásť metrov pred priechodom a vozidlo mohla rozpoznať už pri vstupe do križovatky, najmenej v polohe dvanásť až trinásť metrov pred prichádzajúcim vozidlom, čo svedčí o nesprávnej technike jej prechodu, ktorá mala na nehodu menší vplyv než porušenie povinností vodičky. Súd vychádzal aj z výpovedí žalobcov, ktorí opisali blízky a harmonický vzťah k matke a pravidelný kontakt, a vzal na vedomie ľútosť vyjadrenú žalovanou 1/. Ďalej uviedol, že vozidlo bolo v držbe žalovanej 3/ a bolo poistené u žalovanej 2/, avšak žalovaná 1/ ho použila bez vedomia a súhlasu prevádzkovateľa na cestu do práce, keď jej ho poskytol iný zamestnanec v rozpore s internými pravidlami. Tieto skutkové závery súd oprel o trestný spis, znalecké závery a listinné dôkazy, ktoré neboli relevantne spochybnené.

1.2. Súd prvej inštancie konanie o nároku žalobkyne 2/ zastavil, pretože počas konania zomrela a uplatnený nárok patrí do sféry ochrany osobnosti podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), ktorá je striktnie viazaná na osobu a neprechádza na dedičov. Súčasne rozhodol, že vzhľadom na stratu procesnej subjektivity nebolo možné spravodlivo priznať trovy podľa zásady úspechu ani podľa procesného zavinenia, a preto ich žiadnej strane nepriznal. Následne sa sústredil na nároky žalobcov 1/ a 3/ a poukázal na to, že náhla smrť ich matky spôsobená protiprávnym konaním žalovanej 1/ predstavuje kvalifikovaný zásah do práva na súkromie a rodinný život. Pri takom zásahu už nie je možná negatívna ani reštitučná ochrana, a preto prichádza do úvahy primerané zadosťučinenie v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ, ktorého výšku treba určiť so zreteľom na závažnosť ujmy a na všetky okolnosti prípadu. Súd konštatoval, že žalobcovia sú dospelé deti, so zosnulou nežili v spoločnej domácnosti a neboli na ňu ekonomicky odkázaní, udržiavali s ňou však pravidelný a blízky kontakt a smrť matky prežívali ako intenzívnu citovú stratu. Trestné odsúdenie žalovanej 1/ nepovažoval za okolnosť, ktorá by mohla nahradiť civilnoprávnu satisfakciu a súčasne priznanie len symbolicky nízkej sumy by neplnilo kompenzačnú funkciu a mohlo by viesť k sekundárnej viktimizácii pozostalých. Pri úvahe o primeranosti vzal do úvahy aj majetkové a príjmové možnosti žalovanej 1/ tak, aby náhrada nemala likvidačné účinky. Jej tvrdenie, že je schopná uhradiť spolu len päťtisíc eur vyhodnotil ako účelové, keďže už od právoplatnosti trestnej veci v septembri 2016 mala pri obvyklej opatrnosti počítať s povinnosťou nahradiť ujmu a svoje pomery tomu prispôbiť. Ľútosť prejavенú žalovanou 1/ konajúci súd vzal na vedomie ako elementárny prejav, ktorý však nemá podstatný vplyv na výšku reštitučnej náhrady. Pri kvantifikácii náhrady podporne prihliadol na iné právne režimy a na rozhodovaciu prax v porovnateľných sporoch. Uviedol, že jednorazové odškodnenie podľa zákona o odškodňovaní obetí násilných trestných činov sa v roku 2012 poskytovalo vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo predstavovalo približne 6 350 eur, a že v občianskoprávných sporoch o nemajetkovú ujmu plnoletých potomkov po obeti dopravnej nehody sa v posledných rokoch ustálilo rozpätie približne od 6-7,5 tis. do 13 tis. eur, s mediánom okolo 9 až 10 tis. eur. Z týchto východísk vyvodil, že základná suma 10 000 eur pre každého zo žalobcov je primeraná a zodpovedá princípu proporcionality, keďže nejde o prípad s mimoriadnymi následkami nad rámec obvyklej intenzity

prežívania. Súd prvej inštancie ďalej posudzoval správanie poškodenej vo svetle § 441 OZ. Poukázal na to, že chodkyňa prechádzala križovatkou mimo vyznačeného priechodu približne 9 až 11 metrov pred priechodom a pri riadnej opatrnosti mohla prichádzajúce vozidlo rozpoznať už pri vstupe do križovatky. Zároveň porovnal reálne možnosti odvrátenia kolízie na oboch stranách a vyhodnotil, že vodička mala objektívne výrazne lepšie predpoklady zabrániť nehode, pretože pri riadnom sledovaní premávky mohla chodkyňu spozorovať už vo vzdialenosti okolo 42 až 60 metrov, bezpečne spomaliť alebo najmenej 26 metrov pred miestom stretu brzdiť, avšak nereagovala skôr než po náraze. Z týchto dôvodov ustálil mieru spoluzavinenia poškodenej na 20 % a o túto mieru znížil základnú sumu zadost'učinenia. Každému zo žalobcov preto priznal 8 000 eur a žalobu v prevyšujúcej časti po 2 000 eur na osobu zamietol. Tento postup označil za výsledok komplexného zhodnotenia vzťahu žalobcov k poškodenej, okolností zásahu a správania žalovanej 1/ aj poškodenej, pri zachovaní porovnateľnosti s rozhodovacou praxou v obdobných veciach.

1.3. Pri nároku uplatnenom voči žalovanej 2/ súd prvej inštancie vychádzal z toho, že žalobcovia zakladajú jej pasívnu legitimáciu na postavení poisťovateľa, ktorý je podľa § 4 ods. 1 a 2 písm. a) a § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) povinný nahradiť poškodeným škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného v rámci povinného zmluvného poistenia. Nebolo sporné, že v čase nehody bolo vozidlo v držbe žalovanej 3/ a poistené u žalovanej 2/. Spornou sa stala otázka, či nemajetková ujma uplatnená žalobcami podľa § 13 OZ spadá pod pojem „škoda“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. Názor žalovanej 2/, podľa ktorého ide o odlišný nárok, ktorý nie je krytý povinným zmluvným poistením, súd prvej inštancie odmietol s poukazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, najmä rozsudok vo veci C-22/12 Haasová, podľa ktorého sa pojem „zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“ vykladá autonómne a zahŕňa aj nemajetkovú ujmu blízkych osôb obetí dopravnej nehody, pokiaľ vnútroštátne právo priznáva právo na jej náhradu. Súd zdôraznil, že tento výklad prekonal skoršie stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré žalovaná 2/ odkazovala, a že v súlade s eurokonformným výkladom pojmu „škoda“ treba pod tento pojem zaradiť aj ujmu na osobnostných právach pozostalých. Na uvedené nadväzuje aj rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR (napr. sp. zn. 6MCdo/1/2016, R 61/2018), ako aj uznesenia Ústavného súdu SR (III. ÚS 666/2016, II. ÚS 695/2017), ktoré potvrdzujú, že poisťovňa je pasívne legitimovaná aj v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 OZ. Na tomto základe súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia boli oprávnení uplatniť svoj nárok priamo proti žalovanej 2/ a ich žaloba je v tejto časti dôvodná.

1.4. Vo vzťahu k žalovanej 3/ súd prvej inštancie skúmal, či ako prevádzkovateľ vozidla zodpovedá za následky nehody. Vychádzal z § 430 OZ, podľa ktorého sa zodpovednosť prevádzkovateľa vylučuje, ak bolo vozidlo použité bez jeho vedomia alebo proti jeho vôli. Vozidlo, ktoré bolo pridelené inému zamestnancovi žalovanej 3/, ten bez jej vedomia a súhlasu prenechal do užívania žalovanej 1/. Takéto konanie bolo v rozpore s internými pokynmi zamestnávateľa a predstavovalo tzv. excés, teda neoprávnené použitie motorového vozidla mimo rámca plnenia pracovných úloh. Žalovaná 3/ nemala žiadnu vedomosť o tom, že žalovaná 1/ vozidlo použije, a preto na ňu nemožno preniesť zodpovednosť za následky nehody. Z tohto dôvodu žalobu proti žalovanej 3/ v celom rozsahu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie.

1.5. Súd prvej inštancie ďalej posudzoval námietku premĺčania vznesenú žalovanou 2/ i žalovanou 3/, ktoré vyhodnotil ako nedôvodné. Poukázal na to, že rozhodujúcou skutočnosťou je smrť poškodenej, ku ktorej došlo 31. októbra 2012 v dôsledku dopravnej nehody, čo predstavuje neoprávnený zásah do práv žalobcov. Podľa § 101 OZ začína všeobecná trojročná premĺčacia doba plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď k zásahu došlo, teda 1. novembra 2012, a uplynula by 1. novembra 2015. Žaloba bola podaná na súd 29. októbra 2015 a doplnená nasledujúci deň, a preto bola uplatnená včas.

1.6. Súd sa zaoberal aj otázkou, v akom režime majú žalovaní 1/ a 2/ plniť svoju povinnosť. Vysvetlil, že podľa § 511 ods. 1 OZ možno spoločné a nerozdielne plnenie požadovať len vtedy, ak to stanoví zákon, rozhodnutie alebo dohoda. Zákon o povinnom zmluvnom poistení, ani iný predpis, výslovne neupravuje solidárnu povinnosť škodcu a poisťovateľa. Zo systematiky právnej úpravy však vyplýva, že poškodený

má právo obrátiť sa buď na škodcu, alebo priamo na poisťovateľa, pričom plnenie jedného z nich zbavuje druhého povinnosti v rozsahu tohto plnenia. Tento záver je v súlade s judikatúrou týkajúcou sa povahy záväzkov, konkrétne s rozhodnutiami publikovanými pod R 2/1968 a R 2/1975, podľa ktorých obsahovo nejde o odlišný záväzok od solidarity, keďže veriteľ môže žiadať plnenie od ktoréhokoľvek z povinných subjektov a splnenie záväzku jedným z nich vedie k zániku záväzku druhého. Na tomto základe súd rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcom priznané sumy tak, že plnením jedného zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.

1.7. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Uviedol, že vychádzal zo zásady úspechu vo veci, pričom konštatoval, že hoci ustálená prax všeobecných súdov považuje za úspešného žalobcu aj toho, ktorému bola priznaná iba časť nároku v konaniach, kde výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, v tomto prípade bolo potrebné sa od tejto praxe odchýliť. Poukázal pritom na nálezy Ústavného súdu SR (IV. ÚS 625/2018, III. ÚS 474/2018), podľa ktorých je potrebné prihliadať aj na pomer úspechu a neúspechu žalobcu v časti výšky nároku, najmä ak bol pôvodne uplatnený v zjavne nadsadenej výške. Keďže žalobcovia 1/ a 3/ nebrali do úvahy spoluzavinenie poškodenej a zotrvali na plnej výške nároku, súd ich úspech vyhodnotil len na 80 % a priznal im náhradu trov konania v rozsahu 60 %. Žalované 1/ a 2/ boli úspešné v 20 %, žalovaná 3/ bola plne úspešná, preto jej priznal náhradu trov v celom rozsahu. Zároveň uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť súdny poplatok 532,50 eura, čo zodpovedá ich procesnému neúspechu.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobcov 1/ a 3/, žalovanej 1/ a žalovanej 2/ v poradí druhým rozhodnutím z 19. októbra 2022 sp. zn. 10Co/77/2021 (i) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej i zamietajúcej časti vecí samej (II., III., IV. a V. výrok) potvrdil; (ii) odvolanie žalovanej 1/ voči zamietajúcej časti vecí samej (IV. výrok) odmietol; (iii) odvolanie žalovaných 1/ a 2/ voči uloženiu im poplatkovej povinnosti (IX. výrok) odmietol; (iv) v napadnutej časti náhrady trov konania vo vzťahu žalobcov 1/ a 3/ a žalovanej 3/ (VIII. výrok) rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej 3/ náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho konania 10Co/17/2019) nepriznal; (v) v napadnutej časti náhrady trov konania vo vzťahu žalobcov 1/ a 3/ a žalovaných 1/ a 2/ (VII. výrok) rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobcovia 1/ a 3/ majú proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho konania 10Co/17/2019) v plnom rozsahu; (vi) vyslovil, že žalobcovia 1/ a 3/ majú voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania v rozsahu 60 %; (vii) vyslovil, že žalovaná 3/ má voči žalobcom 1/ a 3/ nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa najskôr zaoberal odvolaním žalovaných 1/ a 2/ proti IX. výroku prvoinštančného rozsudku, ktorým im bola uložená poplatková povinnosť a odvolanie žalovaných 1/ a 2/ v tejto časti podľa § 386 písm. c) CSP odmietol, keďže podľa § 355 ods. 2 CSP je odvolanie prípustné len proti tým uzneseniam, ktoré zákon výslovne uvádza v § 357 CSP. Rozhodnutie o vyrubení súdneho poplatku medzi tieto prípady nepatrí, ani zákon o súdnych poplatkoch takúto možnosť nepripúšťa - predpokladá iba sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, odvolanie bolo preto zo zákona neprípustné. Odvolací súd zdôraznil, že nesprávne poučenie súdu prvej inštancie o prípustnosti odvolania na tom nič nemení.

2.2. Odvolací súd ďalej vo vzťahu k otázke subjektívnej prípustnosti odvolania zdôraznil, že odvolanie môže podať len tá strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané a ktorá disponuje subjektívnou legitímáciou. V danej veci žalovaná 1/ napadla aj IV. výrok rozsudku, ktorým bola žaloba voči nej a žalovanej 2/ v časti sumy 2 000 eur zamietnutá. Keďže týmto výrokom bolo rozhodnuté v jej prospech, jej odvolanie nebolo subjektívne prípustné. Odvolací súd odvolanie žalovanej 1/ voči IV. výroku podľa § 386 písm. b) CSP odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

2.3. Pokiaľ išlo o rozhodnutie vo veci samej, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie. Napriek tomu, a to aj z dôvodu povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami

odvolateľov, sa odvolací súd podrobnejšie vyjadril k niektorým námietkam. V súvislosti s námietkami žalovanej 2/, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné, nepresvedčivé a nepreskúmateľné, konštatoval, že súd prvej inštancie v odôvodnení jasne uviedol rozhodujúci skutkový stav, priebeh konania, stanoviská strán, výsledky dokazovania aj právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje závery. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva nie je súd povinný reagovať na každý jednotlivý argument účastníka, ale postačuje, ak jeho rozhodnutie jasne a zrozumiteľne vysvetľuje skutkový a právny základ rozhodnutia. V danom prípade nemožno hovoriť o porušení práva na spravodlivý proces. Odôvodnenie prvoinštančného rozsudku podľa názoru odvolacieho súdu ukazuje vzťah medzi skutkovými zisteniami, hodnotením dôkazov a prijatými právnymi závermi. Súd prvej inštancie posúdil všetky relevantné okolnosti, vrátane intenzity vzťahu žalobcov s nebohrou, ich osobných pomerov, ale aj miery zavinenia a postoja žalovanej 1/. Pri určení výšky náhrady vychádzal zo zákonných aj judikatúrnych kritérií, ako sú závažnosť vzniknutej ujmy, okolnosti jej vzniku, vek a rodinné väzby, či otázka spoluzavinenia poškodenej. Tieto podoprel aj odkazmi na rozhodovaciu prax vyšších súdov. Odvolací súd preto uzavrel, že rozsudok súdu prvej inštancie je riadne a dostatočne odôvodnený.

2.4. Odvolací súd sa ďalej zaoberal aj námietkou žalovanej 2/, podľa ktorej žalobcovia nepreukázali taký zásah do ich práv, ktorý by odôvodňoval priznanie finančnej satisfakcie. Pripomenul, že už v žalobe žalobcovia uvádzali okolnosti vyjadrujúce silný a harmonický vzťah s matkou, ktorá im bola po celý život oporou, a zdôrazňovali traumatizujúci a nenahraditeľný charakter jej náhlej straty. Súd prvej inštancie sa s týmito tvrdeniami podľa jeho názoru podrobne vysporiadal, keď v odôvodnení hodnotil intenzitu rodinných väzieb a vyvodil závery o podstate utrpenej ujmy. Odvolací súd doplnil, že smrť blízkej osoby vzhľadom na úzke citové a sociálne väzby predstavuje pre pozostalých tak závažný zásah, že je spôsobilý znížiť ich dôstojnosť a narušiť možnosť rozvíjať ich osobnosť, čo judikatúra ústavných súdov v Českej i Slovenskej republike opakovane potvrdzuje. V prejednávanej veci smrť matky žalobcov mala šokujúci a nečakaný kontext a spôsobila im ujmu absolútneho charakteru, ktorú nemožno nahradiť inou než finančnou satisfakciou. Odvolací súd sa tak stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že vzhľadom na intenzívne rodinné väzby so zosnulou a nenahraditeľnosť vzniknutej straty je namieste poskytnúť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ.

2.5. Odvolací súd ďalej reflektoval námietku žalovanej 2/, ktorá spochybňovala primeranosť a proporcionalitu výšky priznanej nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že zákon nestanovuje rámcové sumy pre odškodnenie nemajetkovej ujmy a jej určenie je otázkou voľnej úvahy súdu, ktorá sa musí opierať o kritériá závažnosti zásahu a konkrétne okolnosti prípadu. Účelom priznanej náhrady je poskytnúť primerané a účinné zadosťučinenie, ktoré má zmierniť následky neoprávneného zásahu, a zároveň nesmie viesť k bezdôvodnému obohateniu či likvidačnému účinku voči škodcovi. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu tieto zásady rešpektoval, keď sa vo svojom rozhodnutí podrobne venoval okolnostiam na strane žalobcov i žalovaných, hodnotil intenzitu vzťahu žalobcov k usmrtenej osobe, okolnosti vzniku ujmy, vek a rodinné väzby, ako aj mieru zavinenia účastníkov nehody. Rovnako za neopodstatnenú označil aj ďalšiu námietku, že súd nedostatočne zohľadnil spoluzavinenie poškodenej. Odvolací súd poukázal na to, že táto námietka je nekonkrétna a neuvádza, v čom presne malo byť zohľadnenie miery účasti nesprávne. Ani argument, že uložený trest žalovanej 1/ v trestnom konaní predstavoval pre žalobcov určitú formu satisfakcie, ktorá mala byť zohľadnená pri určení výšky náhrady, nebol akceptovaný. Odvolací súd pripomenul, že súd prvej inštancie sa zaoberal prejavom ľútosti žalovanej 1/, avšak správne zareagoval, že ide len o elementárny prejav slušnosti bez zásadného významu pre určenie výšky náhrady. Samotné odsúdenie žalovanej 1/ možno považovať za formu sankcie, avšak jeho dopad na mieru utrpenia pozostalých nebol v prejednávanej veci preukázaný. Odvolací súd tak uzavrel, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď priznal žalobcom primerané peňažné zadosťučinenie, ktoré reflektuje vážnosť zásahu do ich rodinného a osobného života. Hodnotu ľudského života a rodinných vzťahov nemožno presne vyčísliť, možno ju však dôstojne zmierniť náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Morálne zadosťučinenie, či už vo forme ľútosti alebo samotného trestu, nemožno v takýchto prípadoch považovať za postačujúce.

2.6. Následne sa odvolací súd zaoberal námietkou žalovanej 1/, podľa ktorej súd prvej inštancie

neprihliadol na zmenu jej osobných a majetkových pomerov, ktorá nastala až po rozhodnutí odvolacieho súdu a ňou navrhnuté dokazovanie v tomto smere nevykonával z dôvodu predchádzajúceho skoncentrovania konania. Rovnako namietala, že pokiaľ súd trval na predchádzajúcom skoncentrovaní konania, nebol potom oprávnený vykonávať dokazovanie čítaním jednotlivých častí trestného spisu, s ktorými sa strany predtým nemali možnosť oboznámiť. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že dokazovanie trestným spisom a uznesením z prípravného konania bolo navrhnuté už žalobcami, a preto nemožno tvrdiť, že by žalovaná 1/ nemala možnosť sa s obsahom týchto listín oboznámiť, keďže v trestnom konaní vystupovala ako obžalovaná a bola s obsahom spisu oboznámená. Na margo tvrdení žalovanej, že jej pôvodne bol dostupný úver, z ktorého by mohla odškodnenie uhradiť no momentálne má k dispozícii len 5 000 eur, odvolací súd konštatoval, že samotná možnosť získať úver nemôže byť považovaná za zmenu osobných pomerov a že skutočná výška príjmu či absencia úspor nebráni tomu, aby bola žalobcom priznaná primeraná satisfakcia. Pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry majetkové pomery škodcu sú významné len vtedy, ak by výška náhrady mala likvidačné následky, čo v danom prípade nehrozilo, keďže zodpovednosť nesie aj poisťovňa. K porovnaniu s inými rozhodnutiami, na ktoré sa žalovaná 1/ odvolávala, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie na tieto poukázal iba príkladom a nie ako priamo použiteľné paralely. Námietku žalovanej 1/, že výška odškodnenia mala byť posudzovaná podľa zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, odvolací súd odmietol s tým, že táto právna úprava bola súdom prvej inštancie použitá iba ilustratívne a nemala zásadný vplyv na určenie výšky náhrady. Rovnako nepovažoval za dôvodnú ani jej námietku vo veci parížskej lehoty na splnenie povinnosti, keďže samotný fakt, že z trojdňovej lehoty by prakticky ostal len jeden pracovný deň, nepredstavuje dôvod na jej predĺženie. Napokon, keď žalovaná 1/ po uplynutí odvolacej lehoty doplnila svoje odvolanie o tvrdenia súvisiace s jej tehotenstvom, zvýšenými výdavkami a predpokladaným poklesom príjmu, odvolací súd konštatoval, že tieto skutočnosti už nemohol zohľadniť. Podľa § 380 ods. 1 CSP je odvolací súd viazaný dôvodmi uvedenými v lehote na podanie odvolania a nové dôvody po jej uplynutí nemožno pripustiť.

2.7. Pokiaľ išlo o odvolacie námietky žalobcov 1/ a 3/, odvolací súd v prvom rade konštatoval, že argumentačný rámec prvoinštančného súdu je presvedčivý a vnútorne konzistentný. K výhrade, že súd prvej inštancie pri určovaní „mediánu“ relutárnej náhrady mechanicky prevzal sumy z iných rozhodnutí, odvolací súd zdôraznil, že porovnávacia kazuistika slúžila len ako orientačný kompas pre zachovanie proporcionality; pripomenul zásadu non ultra petita, ktorá v tejto veci nepripúšťala priznať viac, než žalobcovia sami uplatnili (10 000 eur na osobu). Prvoinštančný súd teda vychádzal z aktuálnej praxe, no rozhodujúce boli konkrétne skutkové okolnosti zistené v spore a individuálne kritériá na oboch stranách - intenzita rodinných väzieb a dopad straty na žalobcov na jednej strane a forma zavinenia, postoj a objektívne možnosti škodcu na strane druhej. Pokiaľ žalobcovia spochybnili záver o 20 % spoluzavinení poškodenej, odvolací súd poukázal na hranice viazanosti civilného súdu trestným rozsudkom, keď viazanosť sa týka viny a osoby páchatel'a, nie posúdenia prípadného spolupôsobenia ďalších osôb na vzniku škody. Konajúci súd preto samostatne posúdil podmienky § 441 OZ. Zo znaleckého posudku a skutkových zistení trestného súdu mu vyplynulo, že poškodená prechádzala križovatkou mimo priechodu, prichádzajúce vozidlo mohla a mala rozpoznať už pri vstupe do križovatky a svojím vstupom do jazdného pruhu vytvorila vodičke kolíziu situáciu. Hoci primárnou a rozhodujúcou príčinou kolízie bolo porušenie povinností vodičkou, správanie poškodenej sa na vzniku následku spolupodieľalo, a tak miera 20 % primerane odráža reálny príspevok jej konania bez toho, aby sa spochybňovala trestná zodpovednosť vodičky. K procesným výhradám žalobcov, že súd prvej inštancie neumožnil doplniť ďalšie dôkazy (výsluchy svedkov, lekársku správu žalobkyne 3/), odvolací súd uviedol, že rozhodujúce skutočnosti o povahe a intenzite rodinných väzieb už boli bezpečne preukázané a priznal základnú sumu, ktorú žalobcovia žiadali. Dodatočné „novoty“ neboli nevyhnutné pre spravodlivé rozhodnutie a nešlo o porušenie rovnosti zbraní, pričom konanie prebehlo v rozsahu potrebnom na spoľahlivé zistenie skutkového stavu. Vo veci pasívnej legítimácie žalovanej 3/ odvolací súd potvrdil správnosť aplikácie § 430 OZ a zdôraznil, že išlo o excés - použitie vozidla bez vedomia a proti vôli prevádzateľ'a. Za tejto dôkaznej situácie nebol podľa jeho názoru dôvod prenášať objektívnu zodpovednosť na prevádzateľ'a a potvrdil, že vylúčenie zodpovednosti žalovanej 3/ je vecne správne, rovnako ako záver o primeranej výške priznanej relutárnej náhrady po zohľadnení 20 % spoluzavinenia poškodenej. Rozhodnutie súdu prvej inštancie preto v týchto častiach potvrdil.

2.8. Napokon, odvolací súd vo vzťahu k výroku o trovách konania z veľkej časti akceptoval námietky žalobcov 1/ a 3/, podľa ktorých v prípadoch, keď výška priznanej náhrady závisí od úvahy súdu, nie je možné považovať žalobcu, ktorému bola priznaná len časť nároku, za procesne neúspešného, pretože rozsah priznaného plnenia nemožno dopredu predvídať. Pri nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy, kde výška plnenia závisí od súdnej úvahy, treba za základ úspechu považovať rozhodnutie o dôvodnosti samotného nároku a nie jeho presnú kvantifikáciu. Ak teda žalobcovia uspeli v merite veci, majú byť považovaní za plne úspešných, aj keď im súd priznal o niečo nižšiu sumu, než pôvodne žiadali. Odvolací súd preto zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a priznal žalobcom 1/ a 3/ proti žalovaným 1/ a 2/ plnú náhradu trov konania z prisúdenej sumy. Vo vzťahu k žalovanej 3/ odvolací súd uznal, že tá bola v konaní v plnom rozsahu úspešná, keďže žaloba proti nej bola zamietnutá. Napriek tomu však uplatnil výnimku podľa § 257 CSP. Dôvodom hodným osobitného zreteľa bolo, že žalobcovia nemali inú procesnú možnosť, než žalovanú 3/ žalovať ako prevádzateľa vozidla, pričom až dokazovanie preukázalo, že vozidlo bolo použité bez jej vedomia a súhlasu. Za týchto okolností by priznanie náhrady trov konania žalovanej 3/ nebolo spravodlivé. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a 2, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP; žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolateľka namietala ako odvolací súd v skoršom zrušujúcom uznesení (sp. zn. 10Co/17/2019) skonštatoval, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky náhrady nevyhodnotil na strane škodcu jeho majetkové pomery a v neskoršom dovolaní napadnutom rozsudku ten istý odvolací súd uviedol, že poukaz dovolateľky na okolnosti na jej strane, vrátane absencie finančných prostriedkov nebol spôsobilý ovplyvniť rozhodnutie o výške náhrady. Poukázala na rozpor v právnych názoroch odvolacieho súdu v rámci tej istej veci, ktoré popri sebe nemôžu obstať, čo okrem iného malo za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces spočívajúce nedodržaní požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Ďalšia oponentúra spočívala v tom, že odvolací súd neprihliadol na ňou tvrdené skutočnosti týkajúce sa jej zmenených osobných a majetkových pomerov, konkrétne na jej tehotenstvo, ktoré nastalo až po vyhlásení rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd síce odôvodnil neprihliadnutie na túto skutočnosť tým, že bola uplatnená až po uplynutí lehoty na podanie odvolania, avšak prehliadol § 366 písm. d) CSP. Dovolateľka namietala aj to, že súd prvej inštancie po vrátení veci nevykonával dôkazy, ktoré predložila na preukázanie jej aktuálnych majetkových pomerov, hoci ich predložila v reakcii na pokyny obsiahnuté v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu. Napokon poukázala na skutočnosť, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nedostatočne odôvodnil priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcom aj za predchádzajúce odvolacie konanie, v ktorom boli úspešní žalovaní na základe výlučne nimi podaného odvolania, keďže odvolací súd zrušil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.2. Žalovaná 1/ ďalej nastolila právne otázky, ktoré podľa jej názoru doposiaľ neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené a od ktorých záviselo napadnuté rozhodnutie:

- i. „je súd povinný zohľadniť pri určení výšky náhrady duševnej útrapy v spojení s úmrtím blízkej osoby vo forme nemajetkovej ujmy individuálne okolnosti na strane pozostalých, ako aj na strane osoby zodpovednej za vznik predmetnej nemajetkovej ujmy?“;
- ii. „aká je základná čiastka náhrady nemajetkovej ujmy modifikovateľná s použitím zákonných a judikatúrou odvodených hľadísk?“;
- iii. „predstavuje tehotenstvo osoby zodpovednej za vznik nemajetkovej ujmy spolu s právnymi, osobnostnými a majetkovými okolnosťami z neho vyplývajúcimi, prípustné prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany v odvolacom konaní podľa § 366 písm. d) CSP, a to za situácie, že toto nastalo (resp. bolo potvrdené medicínskymi postupmi) až po vyhlásení rozhodnutia súdu prvej inštancie?“;
- iv. „ak súd druhej inštancie na základe odvolania podaného stranou konania zruší napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti tomuto vec na nové konanie a doplnenie dokazovania, uplatňuje sa na takéto konanie pred súdom prvej inštancie sudcovská koncentrácia z konania, ktoré predchádzalo odvolaciemu

konaniu, a to aj vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré majú byť predmetom opätovného alebo nového posúdenia súdom prvej inštancie a pre ktoré bolo predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené?";

v. „ak súd druhej inštancie na základe odvolania podaného stranou konania zruší napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti tomuto vec na nové konanie a doplnenie dokazovania, je súd prvej inštancie povinný vykonať dôkazy, ktoré do vyhlásenia zrušeného rozhodnutia neexistovali a sú tzv. novými dôkazmi?";

4. Žalovaná 2/ sa s podaným dovolaním v celom rozsahu stotožnila.

5. Žalobcovia 1/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žiadna z dovolateľkou nastolených otázok nespĺňa zákonné a judikatúrou stanovené kritériá. Navyše prvá právna otázka bola už dovolacím súdom riešená v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/139/2011, tretia nastolená otázka spočíva na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné a ani ostatné dovolacie otázky nespĺňajú atribúty rozhodujúcej právnej otázky. Na základe uvedeného navrhli podané dovolanie odmietnuť.

6. Žalovaná 3/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Dovolaateľka svoje dovolacie námietky subsumovala pod dovolacie dôvody § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom v podstatnom namietala (I.) rozpor medzi závermi odvolacieho súdu obsiahnutými v jeho predchádzajúcom zrušujúcom uznesení a následným potvrdzujúcim rozsudkom, ako aj nesprávne posúdenie prvých dvoch ňou nastolených právnych otázok týkajúcich sa povinnosti súdu zohľadniť individuálne okolnosti na strane pozostalých i škodcu pri určovaní výšky relutárnej náhrady a existencie „základnej čiastky“ tejto náhrady a jej modifikácií; (II.) tretiu, štvrtú a piatu nastolenú otázku v kombinácii s jej výhradami o nevykonaní navrhovaného dokazovania po zrušujúcom uznesení, neakceptovaní tvrdenia o tehotenstve ako relevantnej novoty podľa § 366 písm. d) CSP a nesprávnom uplatnení zásady sudcovskej koncentrácie.

12. Podľa názoru dovolacieho súdu sa žalovanou 1/ uplatnené dovolacie námietky po obsahovej stránke do značnej miery prekrývajú, pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K tomu hodno uviesť, že v okolnostiach jej prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (IV. ÚS 372/2020).

I.

13. Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy

13.1. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadost'učinenie (§ 13 ods. 1 OZ). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ).

14. Pokiaľ ide o zodpovedanie prvého okruhu námietok dovolateľky, dovolací súd považuje za potrebné poukázať na zákonnú úpravu a princípy náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých blízkych osôb v slovenskom právnom prostredí. Základným východiskom určovania výšky primeraného zadost'učinenia je správne vymedzenie jeho účelu a funkcie. Účelom primeraného zadost'učinenia nie je poskytnúť pozostalému peňažný ekvivalent či restitutio in integrum, keďže ujmu v nemajetkovej sfére nemožno obnoviť ani exaktne kvantifikovať. Jeho cieľom je poskytnúť dotknutému subjektu spravodlivé zmiernenie (satisfakciu) za neoprávnený zásah do osobnostnej sféry, ktorý sa už nedá napraviť v naturálnej podobe. Konečným cieľom primeraného zadost'učinenia je teda odčinenie vzniknutého bezprávia prostredníctvom peňažnej kompenzácie, ktorá má predovšetkým satisfakčnú funkciu. Preventívno-sankčný rozmer pritom nemožno apriori vylúčiť, no má len podporný charakter a nemôže byť samostatným dôvodom na podstatne vyššiu relutárnu náhradu.

15. Sumarizujúc uvedené možno konštatovať, že hlavná, primárna a nespochybniteľná funkcia náhrady nemajetkovej ujmy je funkcia satisfakčná, zatiaľ čo prípadná preventívno-sankčná funkcia sa uplatňuje len doplnkovo. Pri určení výšky zadost'učinenia je preto kľúčové, aby súdy vychádzali z úplného skutkového stavu a svoje úvahy viazali na zákonné kritériá vyjadrené v § 13 ods. 3 OZ, teda (i) závažnosť vzniknutej ujmy a (ii) okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Len tak možno dosiahnuť, aby rozhodnutie bolo vnútorne konzistentné, preskúmateľné a aby zodpovedalo všeobecne zdieľaným predstavám o spravodlivosti a proporcionalite.

16. Na uvedené závery nadväzuje aj rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 4Cdo/139/2011 (na ktoré nadviazala ďalšia rozhodovacia prax napr. sp. zn. 7Cdo/80/2014) judikoval, že podľa § 13 ods. 3 OZ zákon neustanovuje pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žiadne pevné hranice. Úvaha súdu je síce voľná, avšak limitovaná dvoma taxatívne stanovenými kritériami, a to závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Čím závažnejšia je ujma svojou intenzitou a trvaním, tým vyššia by mala byť aj priznaná peňažná satisfakcia. Druhé kritérium je zámerne formulované široko tak, aby umožňovalo prihliadať na okolnosti existujúce nielen na strane pôvodcu zásahu (napr. či konal len z ľahkej nedbanlivosti alebo úmyselne), ale aj na strane postihnutej osoby (napr. jej vlastný podiel na priebehu udalostí vedúcich k zásahu).

16.1. Cieľom tohto prístupu je zabezpečiť, aby výška peňažného zadost'učinenia mohla byť určená pružne, v súlade s princípom spravodlivosti a so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti prípadu. Súd je preto povinný vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie opierať o preskúmateľné a konkrétne hľadiská. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí súčasne zdôraznil, že maximálna výška priznaného zadost'učinenia je ohraničená žalobným návrhom, teda sumou, ktorú poškodený v konaní uplatnil.

16.2. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí okrem iného uviedol, že „Rovnako tak sú správne závery odvolacieho súdu vzťahujúce sa na nemožnosť dopadu osobných a majetkových pomerov odporcu na priznanú výšku nemajetkovej ujmy, na ktorú, ako už bolo uvedené, majú vplyv (popri závažnosti

vzniknutej ujmy) okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.“.

17. Za účelom zodpovedania prvej nastolenej právnej otázky v kontexte a okolnostiach skúmanej veci preto dovolací súd konštatuje, že odvolací súd vo svojom prvom zrušujúcom rozhodnutí neprimerane vychádzal pri stanovení kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy z rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14. Toto rozhodnutie vychádza z odlišnej právnej úpravy náhrady nemajetkovej ujmy (§ 2956 a nasl. „nového“ Občanského zákoníku) a nemožno ho mechanicky aplikovať v pomeroch slovenského právneho poriadku. Odvolací súd v tejto súvislosti navyše zdôraznil potrebu skúmania majetkových pomerov škodcu, avšak bez toho, aby jasne zadefinoval význam tejto okolnosti z hľadiska kritérií podľa § 13 ods. 3 OZ a ich prípadnej hierarchie.

18. Dovolací súd v nadväznosti na uvedené zdôrazňuje, že posudzovanie majetkových pomerov zodpovedného subjektu a s tým spojené prihliadnutie na možné likvidačné účinky priznanej náhrady nemôže byť rovnocenným kritériom popri zákonných hľadiskách podľa § 13 ods. 3 OZ, ani samostatným dôvodom na zníženie sumy náhrady. Vzhľadom na samotnú podstatu náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých blízkych osôb nemožno pri vyvažovaní protichodných záujmov poškodeného a škodcu pripustiť, aby záujmy škodcu prevážili nad právom poškodeného na primeranú satisfakciu. Pri úvahe o tejto otázke nemožno opomenúť primárne deliktový charakter náhrady nemajetkovej ujmy, ktorý je prejavom zodpovednosti škodcu za neoprávnený zásah do chránených osobnostných práv. Z toho dôvodu je prihliadanie na osobné či majetkové pomery škodcu možné len za mimoriadnych okolností, za analogického splnenia moderačného pravidla podľa § 450 OZ. Samotné tvrdenie alebo preukázanie, že škodcovi - fyzickej osobe - vzniknú v dôsledku povinnosti nahradiť ujmu určité finančné ťažkosti, nie je postačujúce. Takéto ťažkosti patria k prirodzenej sfére následkov vyplývajúcich z deliktnej zodpovednosti a samy osebe nemôžu odôvodniť zásah do satisfakčnej funkcie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých.

19. Dovolací súd dopĺňa, že zohľadnenie hroziacich likvidačných dôsledkov povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu na strane škodcu prichádza do úvahy len vo výnimočných prípadoch. Aj v takýchto situáciách však musí súd súčasne skúmať, či znížením sumy zadosťučinenia pod hranicu bežne priznávaného priemeru nedôjde k popretiu jeho primárnej satisfakčnej funkcie. Ak by totiž v dôsledku nadmerného prihliadania na záujmy škodcu utrpelo samotné naplnenie účelu náhrady nemajetkovej ujmy - spravodlivého zmiernenia citovej a osobnostnej straty pozostalých - rozhodnutie by stratilo súlad s účelom § 13 OZ a s ústavne garantovaným právom poškodeného na účinnú ochranu osobnosti.

20. Napriek čiastočne nesprávnemu posúdeniu veci odvolacím súdom (viď bod 17.) dovolací súd dospel k záveru, že za zohľadnenia všetkých rozhodujúcich zákonných a judikatórnych kritérií (najmä záverov vyslovených v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/139/2011) v posudzovanej veci nešlo o taký výnimočný prípad, ktorý by odôvodňoval moderáciu priznanej náhrady s ohľadom na majetkové pomery žalovanej 1/. Priznanú sumu považuje dovolací súd za súladnú s princípom všeobecnej spravodlivosti a so zásadou primeranosti.

20.1. Súd pri posudzovaní výšky relatívnej náhrady správne aplikovali základné kritériá vyplývajúce z § 13 ods. 3 OZ - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. V tejto súvislosti zdôraznili, že smrť matky žalobcov mala šokujúci a nečakaný kontext, spôsobila im nenahraditeľnú citovú stratu a zasiahla do ich dôstojnosti a možnosti rozvíjať osobnosť. Zohľadnili aj intenzitu vzťahu žalobcov k zosnulej, ktorá im bola celoživotnou oporou, ako aj okolnosti na strane škodcu - zavinené porušenie povinností vodiča, ktoré bolo primárnou príčinou nehody. Súd zároveň vyhodnotil správanie poškodenej a primerane zohľadnili jej spoluzavinenie vo výške 20 %. Takto nižšie súdy v medziach voľnej úvahy správne vyhodnotili všetky rozhodné okolnosti prípadu a dospeli k primeranej sume zadosťučinenia, ktorá napĺňa jeho primárnu satisfakčnú funkciu a zároveň rešpektuje princíp proporcionality.

21. Pokiaľ dovolateľka v tejto súvislosti namietala rozpor medzi závermi odvolacieho súdu obsiahnutými v jeho predchádzajúcom zrušujúcom uznesení a následným potvrdzujúcim rozsudkom, dovolací súd

pripomína, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušovacom rozhodnutí vysloví určitý právny názor či cez prizmu kasačnej záväznosti usmerní súd prvej inštancie k vykonaniu určitých procesných úkonov, čo súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor či iný záver zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil, nakoľko z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva viazanosť vlastným právnym názorom. Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ohľadom kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie sú obsahovo totožné s ustanoveniami v CSP, je táto judikatúra použiteľná aj pre nový procesný kódex.

21.1. Bez ohľadu na uvedené dovolací súd konštatuje, že hoci možno vnímať určitú nekonzistentnosť medzi odôvodnením predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia a následného napadnutého rozsudku dovolacieho súdu, ako aj medzi jeho závermi o význame majetkových pomerov škodcu, táto skutočnosť sama osebe nezakladá procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ako už bolo uvedené v bode 20, výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zodpovedá zákonným kritériám podľa § 13 ods. 3 OZ, princípu primeranosti i ustálenej judikatúre dovolacieho súdu. Keďže je napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu v konečnom dôsledku vecne správne, namietaným postupom nedošlo k založeniu vady podľa § 420 písm. f) CSP.

22. Pokiaľ ide o druhú právnu otázku nastolenú dovolateľkou, týkajúcu sa základnej čiastky náhrady nemajetkovej ujmy modifikovateľnej s použitím zákonných a judikatúrou odvodených hľadísk, dovolací súd konštatuje, že právny poriadok Slovenskej republiky nepozná a ani nestanovuje žiadnu tzv. „základnú čiastku“ relatívnej náhrady nemajetkovej ujmy. Ustanovenie § 13 ods. 3 OZ zakotvuje iba rámcové kritériá, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo, pričom konkrétna výška náhrady je vecou voľnej úvahy súdu, limitovanej zásadami primeranosti, proporcionality a všeobecne zdieľaných predstáv o spravodlivosti.

23.1. V judikatúre dovolacieho súdu sa ustálil názor, že určenie výšky peňažného zadost'učinenia je výsledkom individuálneho posúdenia všetkých rozhodných okolností každého prípadu, pričom nemožno vychádzať zo žiadnej fixnej čiastky aplikovateľnej na všetky prípady (porov. napr. sp. zn. 4Cdo/139/2011, 7Cdo/131/2020). Súd však môžu - a v záujme zachovania proporcionality aj majú - prihliadať na sumy priznávané v porovnateľných prípadoch, nie ako na záväznú tarifu, ale ako na orientačné vodidlo pre udržanie rozhodovacej praxe v rozumných a predvídateľných hraniciach.

23.2. Z toho vyplýva, že otázka „základnej čiastky“ je v slovenskom právnom prostredí koncipovaná nie ako presne určená suma, ale ako výsledok aplikácie zákonných kritérií na skutkové okolnosti konkrétneho prípadu, s podporou komparatívnej judikatúry. Takto určená výška môže byť následne modifikovaná zohľadnením ďalších relevantných okolností, napríklad miery zavinenia, spoluzavinenia poškodenej osoby, intenzity rodinných väzieb či správania škodcu po zásahu. Dovolací súd v tejto súvislosti opätovne odkazuje na svoje závery uvedené v bode 20, z ktorých vyplýva, že výška priznanej náhrady za nemajetkovú ujmu v posudzovanej veci v konečnom dôsledku rešpektuje zákonné aj judikatúrne medze a zodpovedá princípu spravodlivosti a zásade primeranosti.

II.

24. Dovolací súd sa ďalej zaoberal druhou množinou dovolacích námietok žalovanej 1/ (viď bod 11.), a to treťou, štvrtou a piatou [c), d) a e)] nastolenou právnu otázkou v kombinácii s jej výhradami smerujúcimi (i) proti nevykonaniu navrhovaného dokazovania po zrušujúcom uznesení, (ii) proti neakceptovaniu tvrdenia o jej tehotenstve ako relevantnej „novoty“ podľa § 366 písm. d) CSP a (iii) proti nesprávne uplatneniu zásady sudcovskej koncentrácie.

24.1. Dovolací súd uvádza, že všetky tieto námietky majú spoločný základ - dovolateľka nimi v podstate spochybňuje procesný postup nižších súdov pri zisťovaní skutkového stavu a pri aplikácii procesných

pravidiel, a to z hľadiska, či jej nebolo odňaté právo predniesť všetky rozhodné tvrdenia a dôkazy a či súdy správne posúdili prípustnosť tzv. novôt v odvolacom konaní.

25. Pokiaľ ide o námietku žalovanej 1/, že odvolací súd neakceptoval jej tvrdenie o tehotenstve ako relevantnú „novotu“ podľa § 366 písm. d) CSP, vo vzťahu ku ktorej nastolila aj samostatnú právnu otázku [c)], dovolací súd zdôrazňuje, že možnosť uplatniť nové skutočnosti v odvolacom konaní je výnimočná a podlieha striktnej interpretácii. Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 141/2019 výslovne uviedol, že ustanovenie § 365 ods. 3 CSP, v zmysle ktorého odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie je možné meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania, je premietnutím zásady koncentrácie civilného procesu. Táto zásada znamená, že určité procesné úkony sú koncentrované do zákonom určenej lehoty (pri odvolaní 15 dní); umožnenie dopĺňania odvolacích dôvodov po jej uplynutí by bolo v rozpore s princípom hospodárnosti a rýchlosti súdneho konania, ale najmä s koncepciou odvolacieho konania, ktoré vychádza z tzv. neúplného apelačného systému. Bez ohľadu na uvedené dovolací súd dodáva, že samotné tehotenstvo žalovanej 1/ za daných okolností nepredstavovalo takú výnimočnú skutočnosť, ktorá by zakladala mimoriadne oprávnenie súdu moderovať náhradu nemajetkovej ujmy určenú podľa § 13 ods. 3 OZ. Vychádzajúc z uvedeného ani táto námietka žalovanej 1/ nezakladá dôvodnosť jej dovolania.

26. Žalovaná 1/ ďalej namietala nesprávne uplatnenie zásady sudcovskej koncentrácie [aj právna otázka - d)]. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/81/2022 (R 29/2025), podľa ktorého pravidlám sporového konania, ktoré sa riadi zásadou koncentrácie a objektívnym stavom existujúcim v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP), neodporuje, ak sa uplatňovaný nárok preukáže vykonaním dôkazu, ktorý prišiel na rad až po vyslovení právneho názoru odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vráti na ďalšie konanie, strany sporu môžu uvádzať nové skutočnosti a navrhovať nové dôkazy v rozsahu dôvodov zrušujúceho uznesenia, bez toho, aby boli obmedzované tým, že ich v pôvodnom konaní neuviedli; účinky zákonnej (sudcovskej) koncentrácie tým nie sú nad rámec dôvodov zrušujúceho uznesenia dotknuté.

26.1. Dovolací súd preto nepovažuje za úplne správny postup súdu prvej inštancie, ktorý sa napriek existencii predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu odvolal na skoncentrovanie konania v pôvodnom štádiu konania. Avšak vzhľadom na vyššie uvedené hodnotenia a závery (porov. body 17. až 20.) konštatuje, že tvrdenia žalovanej 1/ o zmene zamestnávateľa, či nemožnosti čerpať úver v predtým dostupnej výške a s tým spojenej zmene jej majetkových pomerov neboli spôsobilé ovplyvniť správnosť a primeranosť určenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Takéto okolnosti nepredstavujú výnimočný prípad, v ktorom by bolo opodstatnené prelomiť zásadu prioritnej satisfakčnej funkcie relutárnej náhrady podľa § 13 ods. 3 OZ a uplatniť moderačné oprávnenie súdu. Ich zohľadnenie by nevedlo k naplneniu účelu primeraného zadosťučinenia, ale naopak, k neodôvodnenému oslabeniu ochrany poskytovanej pozostalým ako poškodeným subjektom.

27. To isté platí aj v prípade dovolacej námietky smerujúcej proti nevykonaniu navrhovaného dokazovania. Je nesporné, že vo všeobecnosti je na úvahe súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP), pričom súd nie je viazaný návrhmi strán a rozhoduje podľa toho, ktoré dôkazy považuje za potrebné pre zistenie skutkového stavu. V prejednávanej veci však odvolací súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení výslovne uložil súdu prvej inštancie, aby sa zaoberal aj osobnými a majetkovými pomermi žalovanej 1/. Nevykonanie dôkazov v tomto smere sa preto na prvý pohľad môže javiť ako nedostatočné naplnenie pokynov odvolacieho súdu. Dovolací súd však považuje za rozhodujúce, že aj keby k vykonaniu navrhovaných dôkazov došlo, tvrdenia žalovanej 1/, ktoré mali byť ich prostredníctvom preukázané (najmä zmena zamestnávateľa či neschopnosť čerpať úver a s tým súvisiaca zmena jej majetkových pomerov), nesvedčia o okolnostiach výnimočného charakteru. Tieto skutočnosti by neboli spôsobilé ovplyvniť správnosť ani primeranosť určenej výšky nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 OZ, keďže - ako už bolo vysvetlené - osobné a majetkové pomery škodcu môžu zohrávať úlohu len vo výnimočných prípadoch, pričom nemusí postačovať ani len poukaz na hrozbu likvidačných dôsledkov priznanej náhrady. Keďže tvrdené skutočnosti dovolateľkou samy osebe

nepreukazujú existenciu mimoriadnych okolností významných z pohľadu uplatnenia moderačného oprávnenia súdu vo vzťahu k ustanoveniu § 13 ods. 3 OZ, dovolací súd uzatvára, že nevykonanie navrhovaného dokazovania nemalo vplyv na zákonnosť a spravodlivosť rozhodnutia a nepredstavovalo zásah do procesných práv žalovanej 1/. Ani táto námietka preto nezakladá dôvodnosť podaného dovolania.

28. Konkludujúc vyššie uvedené, hoci v základnom konaní dovolací súd identifikoval určité procesné pochybenia, tieto nedosiahli takú intenzitu, aby boli spôsobilé zasiahnuť do práva žalovanej 1/ na spravodlivý proces v rozsahu zodpovedajúcom dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Nie každé procesné pochybenie je totiž automaticky dôvodom na úspešnosť dovolania. Vždy je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti posudzovanej veci a skúmať, či malo zistené pochybenie reálny vplyv na výsledok konania. Právo na spravodlivý proces nie je absolútne a jeho obsah i rozsah sa konkretizuje v závislosti od špecifických okolností prípadu. Ako už dovolací súd zdôraznil v bode 20, výška priznanej náhrady zodpovedá zákonným kritériám podľa § 13 ods. 3 OZ, princípu primeranosti i ustálenej judikatúre. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je preto v napadnutej časti v konečnom dôsledku vecne správne a nie je spôsobilé zasiahnuť do základných práv žalovanej 1/. Ani druhá množina dovolacích námietok žalovanej 1/ tak nepreukazuje existenciu pochybení, ktoré by odôvodňovali zásah odvolacieho súdu do princípu nezmeniteľnosti právoplatného rozhodnutia.

III.

29. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP napokon namietala aj nedostatočné odôvodnenie priznania náhrady trov konania žalobcom 1/ a 3/ aj za predchádzajúce odvolacie konanie.

30. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

31. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinstančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní

proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“. Ústavný súd z týchto záverov vychádzal aj v ďalších svojich rozhodnutiach (por. napr. nález I. ÚS 47/2021).

32. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021).

33. Z práva na spravodlivé súdne konanie podľa § 420 písm. f) CSP vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

34. Dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania spĺňa zákonom vyžadované náležitosti odôvodnenia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné alebo nedostatočne odôvodnené v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie obsahuje dostatočné vysvetlenie aplikácie dotknutých ustanovení o trovách konania, pričom na ich základe odvolací súd logicky a vecne odôvodnil, prečo považoval žalobcov 1/ a 3/ za procesne plne úspešných.

34.1. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah odvolací súd vychádzal. Zdôraznil, že v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy je rozhodujúce, že žalobcom vznikol nárok na náhradu a že výška priznanej sumy závisela od úvahy súdu; v takom prípade nemožno žalobcov považovať za procesne neúspešných. Svoje závery podoprel citáciou judikatúry Ústavného súdu ČR (napr. sp. zn. I. ÚS 2904/16, Pl. ÚS 16/2004) aj najvyššieho súdu (sp. zn. 3MCdo/11/2011), resp. odbornej spisby, pričom osobitne zdôraznil, že rozhodovanie o trovách konania nemá byť len mechanickým výsledkom pomeru úspechu a neúspechu, ale má byť logickým a spravodlivým ukončením celého konania.

34.2. Odvolací súd sa zároveň vysporiadal aj s otázkou možnej aplikácie § 257 CSP a uviedol, že v prejednávanej veci nevidel dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie trov úspešným žalobcom. Rovnako tak vysvetlil, prečo nepovažuje za relevantné závery náleзов Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. IV. ÚS 652/2018 či IV. ÚS 260/2022), keďže tieto sa týkali situácií, v ktorých žalobcovia boli vo veľkej miere neúspešní a ich uplatnený nárok bol zjavne neprimeraný.

34.3. Odôvodnenie odvolacieho súdu teda obsahuje jasné a presvedčivé prepojenie medzi skutkovými zisteniami, aplikovanými ustanoveniami CSP a prijatými závermi. Jeho argumentácia je racionálna, konzistentná a vnútorne logická. Rovnako rozsah odôvodnenia zodpovedá povahe rozhodnutia o trovách konania ako procesného rozhodnutia. Dovolací súd preto nemohol dospieť k záveru, že by odvolací súd

svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorý by zakladal procesnú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

34.4. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

IV.

35. Vychádzajúc zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je v napadnutom rozsahu z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov vecne správny. Závery odvolacieho súdu rešpektujú zákonné kritériá a judikatúrne východiská, svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorý zodpovedá požiadavkám § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP, a jeho závery sú vnútorne logické, konzistentné a presvedčivé. Procesné pochybenia, na ktoré poukazovala žalovaná 1/, neboli takej intenzity, aby zakladali porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, a zároveň neboli spôsobilé ovplyvniť zákonnosť a vecnú správnosť prijatého rozhodnutia. Dovolací súd preto dospel k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné, a v súlade s § 448 CSP ho zamietol.

36. Žalobcovia 1/ a 3/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto im dovolací súd proti žalovanej 1/ priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.